

Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakeminen vuonna 2024

Kunnanhallitus 16.09.2024 § 113
152/02.05.01.00.01/2024

Kunnan valtionosuutta voidaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 27 §:n mukaan korottaa hakemuksesta harkinnanvaraisesti valtion talousarvion rajoissa, jos kunta ensisijaisesti poikkeuksellisten tai tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi on lisätyn taloudellisen tuen tarpeessa. Sen arvioinnissa otetaan huomioon myös paikalliset erityisolosuhteet.

Valtionosuuden korotuksen myöntämisen ehtona on, että kunta on hyväksynyt suunnitelman taloutensa tasapainottamiseksi toteutettavista toimenpiteistä. Toimenpiteet aikatauluineen ja euromääräisine vaikutuksineen on esitettävä hakemuksessa.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 27 §:n 2 momentin mukaan valtionapuviranomainen voi asettaa korotuksen myöntämiselle ja käytölle myös muita kunnan talouteen liittyviä ehtoja. Valtionosuuden korotus voidaan seuraavina vuosina jättää myöntämättä tai se voidaan myöntää alennettuna, jos esitettyjä toimenpiteitä tai asetettuja ehtoja ei ole noudatettu.

Mainitun lainkohdan perusteella ministeriö asettaa valtionosuuden korotuksen käytölle seuraavat ehdot hyväksytyn talouden tasapainotussuunnitelman lisäksi:

1. Korotus ei saa aiheuttaa vastaavan suuruista kunnan omassa päättävävallassa olevien menojen lisäystä. Tämä koskee sekä käyttötalous- että investointimenoja. Korotus on tarkoitettu tukemaan kunnan omia talouden tervehdyttämistoimenpiteitä, joihin kunnan on syytä varautua avustuksesta riippumatta.
2. Korotus on tarkoitettu varautumiseen niihin talouden tervehdyttämistarpeisiin, jotka ovat syntyneet kunnan talouden aikaisemman kehityksen johdosta. Tällaisia tarpeita ovat muun muassa varautuminen lainanhoitokustannuksiin, alijäämien kattamiseen ja tiedossa oleviin tuloperusteiden jo tapahtuneisiin muutoksiin.
3. Kunta toteuttaa kuntalain 118 §:n mukaisen arviointiryhmän ehdotuksen mukaiset toimenpiteet palveluiden edellytyksen turvaamiseksi. Edellä mainittu ehto koskee niitä kuntia, joihin on asetettu mainitun lain 118 §:n mukainen arviointiryhmä.

Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotukseen on käytettävissä enintään 10 000 000 euroa. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 45 §:n 2 momentin mukaan korotusta on haettava valtiovarainministeriön päättämään ajankohtaan mennessä.

Hakemuksessa tulee yksilöidä kaikki perusteet ja erityisolosuhteet, joita kunta pitää syynä kuluven vuoden talouden poikkeuksellisiin ja tilapäisiin vaikeuksiin. Perusteluissa on syytä painottaa sellaisia tietoja, joita ei saada yleisistä tilastoista tai Valtiokonttorille raportoiduista taloustiedoista.

Mikäli kunta on hakenut korotusta myös edellisenä vuonna, perusteluissa tulee ilmetä syyt korotuksen hakemiselle peräkkäisinä vuosina.

Hakemuksessa tulee arvioida erityisesti vuoden 2024 tilannetta.

Perusteluissa tulee esittää myös ne toimenpiteet, joita kunta on tehnyt tai on tekemässä poikkeuksellisten tai tilapäisten talousvaikeuksien korjaamiseksi.

Hakemukset tulee toimittaa 24.9.2024 klo 16.15 mennessä sähköpostiosoitteeseen kirjaamo.vm@gov.fi.

Valmistelija ja lisätiedot: kunnanjohtaja Esko Rautiainen, puhelin 0401053001 tai sähköpostitse etunimi.sukunimi@raakkyla.fi

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää hakea kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 27 §:n mukaista harkinnanvaraista korotusta 400 000 euroa.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Perustelut

Kunnanhallitus perustelee hakemustaan seuraavasti:

Sote-uudistuksen seurauksena kunta menetti valtionosuuksia - 328 €/asukas, kun koko maan tasolla menetys oli vain - 44 €/asukas. Ensi vuodelle ennakoidut valtionosuudet ovat 100 000 euroa pienemmät kuin mitä kuluva vuoden valtionosuudet ovat, ellei oteta huomioon TE-uudistuksen tuomaa valtionosuuden lisäystä. TE-uudistuksen arvioidut kustannukset kuitenkin ovat suuremmat kuin niihin saatava valtionosuus on. Tämä johtuu työttömyysturvaetujen kunnan kustannuksista, joiden arvioidaan kasvavan noin 100 000 euroa.

Kuntakonsernin taseessa on edelleen alijäämää - 258 000 euroa, mikä johtuu pitkälti sekä kunnan että konserniyhtiöiden vajaakäyttöisistä ja tyhjiä rakennuksista, joille yrityksistä huolimatta on vaikeaa löytää uutta käyttöä. Tyhjien vuokra-asuntojen osalta tehdään asukkaiden siirtoja siten, että asukkaat keskitetään taloihin, jotka on tarkoituksenmukaisinta pitää kunnossa ja jotka ovat kustannuksiltaan edullisia. Kiinteistöjä sekä markkinoidaan ulkopuolisille, että niitä myös puretaan taloudellisen tilanteen niin salliessa. Kuitenkin on huomattava, että purkamiskustannusten lisäksi kuntakonsernia tulee rasittamaan jäännösarvojen poistot taseesta. On myös huomattava, että Pohjois-Karjalan hyvinvointialue pyrkii eroon nykyisistä vuokratiloistaan ja on keskittämässä palvelujaan vain muutamille maakunnan paikkakunnille. Hyvinvointialue on jo nyt lopettanut hammashuollon palvelut Rääkkylästä, vaikka hyvinvointialueen palvelustrategiaa ei olla edes hyväksytty.

Rääkkylän koulu on käyttöikänsä päässä ja sekä käyttäjien turvallisuuden että kunnan vastaisen elinvoiman takia uusi koulu on ehdottoman tarpeellinen korvausinvestointi.

Kunta ei voi mitään olosuhdetekijöilleen, joita ovat saaristaisuus ja todella heikot julkisen liikenteen yhteydet. Esimerkiksi koulujen kesälomien aikaan kunnassa ei ollut minkäänlaisia julkisen liikenteen kulkuyhteyksiä mihinkään suuntaan. Heikot kulkuyhteydet ovat paitsi kuntalaisten riesa niin se myös vaikeuttaa osaavan henkilöstön rekrytointia.

Suunnitellut talouden tervehdyttämistoimet:

- kunta nostaa tuloveroprosenttiaan +1,00 prosenttiyksikön verran, jonka arvioidaan tuovan lisää tuloja noin + 300 000 euroa/ vuosi
- kunta toteuttaa henkilöstövähennykset siten, että ensi vuoden aikana vähenee 2 henkilötyövuotta pysyvien virka- ja työsuhteiden osalta, minkä lisäksi tämän ja ensi vuoden aikana vähennetään 3 määräaikaista henkilöä heidän palvelussuhteidensa päättyessä. Jos palvelussuhde päättyy joko eläköitymisen tai muun syyn vuoksi, niin tällöin tehdään kokonaisharkinta

siitä, että tarvitaanko rekrytointia, vai voidaanko tehtävät järjestää toisin.
Arvioidut kustannussäästöt tulevat olemaan noin 130 000 euroa

- kunta myös vähentää työvoiman tarvettaan automatisaation ja rationalisoinnin keinoin
- kunta toteuttaa markkinavuoropuhelun yhteistyössä Joensuun seudun hankintatoimen kanssa ja mahdollisesti kilpailuttaa yhdyskuntateknisten palvelujensa tuottamisen
- kunta vähentää valtuutettujensa määrää 21 valtuutetusta 17 valtuutettuun ja pienentää sekä elinvoima- että hyvinvointilautakuntien kokoa 7 jäsenestä viiteen jäseneen
- kunta tekee aktiivisesti töitä elinvoimansa edistämiseksi muun muassa matkailun, vapaa-ajan asumisen ja erikoisviljelyn osalta sekä markkinoi aktiivisesti sekä kuntaa että sen hallinnassa olevia tiloja.